

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Üç yıldır devam eden Suriye'deki çatışmalar Orta Doğu'da siyasal, ekonomik ve toplumsal etkiler bırakmış durumdadır. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin (BMMYK) resmi kayıtlarına göre Türkiye, Lübnan, Ürdün, Irak ve Mısır'daki Suriyeli mültecilerin sayısı 2.923.034'e ulaşmış durumdadır. Gayri-resmi rakamların 3 milyonun çok üzerinde olduğu ifade edilmektedir. Yine aynı resmi rakamlara göre Suriyeli mültecilerin 804.391'i Türkiye'de, 1.129.752'si Lübnan'da, 606.993'ü Ürdün'de, 220.210'u Irak'ta ve 138.321'i Mısır'dadır. Dolayısıyla Suriyelileri barındırma sıralamasında Türkiye bölgede ikinci sırada gözüken (bize göre gayri-resmi verilerle birinci) ülkedir. Gerçek rakamlar aşağıda ifade edeceğimiz gibi bu sayıların çok üzerindedir. Kısacası kriz bölgesel bir kriz olmanın ötesinde uluslararası bir nitelik kazanmış durumdadır.

BMMYK Temsilcisi Carol Batchelor, 2014 sonuna kadar dünya genelindeki Suriyeli mülteci sayısının 4 milyon 100 bin'i, Türkiye'dekilerin ise 1,5 milyonu bulacağını ifade etmektedir. Birleşmiş Milletler Enformasyon Merkezi verilerine göre, 2 Temmuz 2014 itibariyle yakın coğrafyadaki Suriyeli mültecilerin yüzde 28'i Türkiye'de ikame etmektedir.

Türkiye; 10 ilde yaklaşık 220 bin Suriyeliye ev sahipliği yapan 22 kamp kurmuş durumdadır. Bu kamplarda yaklaşık 220.000 kişi kalmakta ve yine BM verilerine göre, Türkiye'nin Suriyeli mülteciler için bugüne kadar harcadığı para miktarı 3,5 milyar dolara ulaşmıştır.

Başbakan Yardımcısı Beşir Atalay ise 31.12.2013 tarihinde Türkiye'nin şu ana kadar Suriyeli mülteciler için 2 milyar dolara yakın para harcamış olduğunu ve Suriyeli mülteci sayısının 210 bin olduğunu belirtmiştir. 20.06.2014 tarihinde ise yine Beşir Atalay Türkiye'de bulunan mülteci

sayısının 1 milyonu geçtiğini belirtmiştir. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin Ankara'daki yetkilileri ile yüz yüze yapılan görüşme doğrultusunda 2014 yılında kamp dışında yaşayan mülteci sayısının 1 milyonu aştığı BMMYK yetkilileriyle görüşmelerden edindiğimiz bilgiler arasındadır.

Suriye'den Türkiye'ye mülteci akışı, 29 Nisan 2011 tarihinde Suriye'deki çatışmalardan kaçan 250-300 kadar Suriye vatandaşının Türkiye topraklarına sığınma talebinde bulunmasıyla başladı. AKP hükümeti, 2009 yılında Suriye ile karşılıklı olarak almış olduğu vizeleri kaldırma kararı çerçevesinde mülteci krizi karşısında "açık kapı" politikasını benimsedi ve sığınmacıların barınması için ilk önce Hatay ilinde ve daha sonra diğer illerde kamplar kurdu.

Türkiye, Ekim 2011'den itibaren, Suriyeli "misafirlerini" İçişleri Bakanlığı 1994 Yönetmeliği'nin 10.maddesi gereğince "geçici koruma rejimi"ne aldığını ilan etmiştir. Bu rejim, açık kapı politikası, geri dönmeye zorlamama, bireysel statü belirlemenin yapılmaması, kamplarda barınma ve diğer temel hizmetlerin sunulması gibi ilkeleri içermektedir. BMMYK'nın Suriyeli mültecilere yönelik uyguladığı bireysel kayıt ve statü belirleme sürecini durdurmasıyla Türkiye'de kampların kurulmasını ve koordinasyonunu AFAD ve Kızılay üstlenmiştir. Sığınmacıların kayıt işlemleri ve kimlik dağıtımı ise polis tarafından koordine edilmektedir. Ancak kayıt işlemlerinin merkezi hale getirilmesi henüz sağlanamamıştır. Kayıt işlemlerinde yapılan usulsüzlükler sebebiyle hem kampta hem de kamp dışında yaşayan mültecilerin verilerinin sağlıklı toplanmasında sorunlar yaşandığı tespit edilmiştir. AFAD tarafından 23 Haziran 2013 ve 7 Temmuz 2013 tarihleri arasında hazırlanan rapora göre Şanlıurfa, Gaziantep, Kilis, Hatay, Kahramanmaraş, Adıyaman, Adana, Osmaniye, Malatya ve Mardin'deki kamplarda toplam 200.386 mülteci yaşamaktadır. Aynı rapora göre barınma merkezleri dışında yaşayan Suriyeli sığınmacıların sayısı fazla olup kamp bulunmayan İstanbul, Konya, Mersin gibi diğer illere de geçişler yaşanmıştır ancak veriler çok sığ ve sağlıklı bir durumdadır.

Kamplar dışında yaşayan 1 milyondan fazla Suriyeli mültecinin sadece 515.000'i kayıt altına alınabilmıştır, yani kayıtsız bir biçimde ülkemiz içinde yaşayan yaklaşık yarım milyon mülteci mevcut.

Türkiye, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda 1950 tarihinde kabul edilen "Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Cenevre Sözleşmesi"ni 29 Ağustos 1961 tarihinde, 359 sayılı kanunla onaylamıştır. Ancak sözleşme, mülteci tanımını "1951 yılından önce ve Avrupa'da meydana gelen olaylar" şartıyla sınırlarken bu madde "Mültecilerin Hukuki Statüsüne Dair Protokol" ile 1967'de kaldırılmıştır. Türkiye bu değişikliği 1 Temmuz 1968'de "coğrafi sınır" şartıyla onaylamıştır. Türkiye, şu anda Avrupalı ve Avrupalı olmayan mülteciler arasında bu ayrımı etkin bir şekilde uygulayan tek ülkedir ve sadece Avrupa Konseyi üyesi ülke vatandaşlarına mülteci statüsü vermektedir. Türkiye'ye özellikle Orta Doğu'dan bu kadar kitlesel mülteci akımı varken bir an evvel bu çekincenin kaldırılması gerekmektedir. Böylece hem BM fonlarını kullanabilecek, BM ile daha etkin ve koordineli bir çalışma içine girebilecek, hem de fiili durum yasal bir zemine kavuşacaktır. Kaldı ki zaten artık BM ve uluslararası kamuoyu ile birlikte daha kapsamlı politikaların uygulanması gerekmektedir çünkü Suriye'deki çatışmaların uzaması ve mültecilerin sayısındaki artışın sürmesi durumunda, AKP Hükümetinin "geçici koruma" politikasıyla, kampların dışında yaşayan 1 milyonu aşkın Suriyelinin ihtiyaçlarını ve güvenliğini sağlamasının zorlaşacağı ortadadır. 04.04.2013 tarihinde kabul edilen ve yürürlüğe giren Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ise içerik olarak yabancıların Türkiye'ye girişleri Türkiye'de kalışları ve Türkiye'den çıkışları ile Türkiye'den koruma talep eden yabancılara sağlanacak korumanın kapsamına ilişkin usul ve esasları düzenliyor olsa da; kitlesel mülteci akımlarına cevap vermek üzerine tasarlanmamıştır.

Türkiye'deki mülteciler kamp içinde ve dışında yaşayanlar olmak üzere iki ayrı başlık altında incelenmelidir. Kamplarda yaşayanlar kayıt altına alındıkları için kamp dışındakilere göre daha normal bir hayat sürdürmektedir. Ancak altı çizilmesi gereken özel bir nokta, kampların

Suriye'deki çatışmalar için teröristler tarafından bir karargâh gibi kullanılmasıdır. Buna kesinlikle izin verilmemesi, kampların kontrolünün sağlanması gerekmektedir.

Kamp dışında yaşayan Suriyeliler ise hem kendi zorlu hayat şartları açısından hem de Türk toplumunun sosyo-ekonomik durumu açısından hükümetin ve meclisin acilen çözüm bulması gereken bir sorun olarak karşımızda durmaktadır. Yanlış dış politika tercihleriyle; Suriyeli mülteciler hem kurban hem de huzursuzluk kaynağı haline getirilmiştir. Kamp dışındakiler parklarda ya da kiraladıkları evlerde son derece kalabalık gruplar halinde, genelde zor koşullarda yaşamaktadır. Beraberinde getirdiği parası tükenenler çalışmaya başlamasına rağmen, piyasa koşullarının altında ücretlere istihdam edildikleri için temel yaşam ihtiyaçlarını güçlükle sağlayabilmektedirler.

Kamp dışındaki sığınmacılar, geçici koruma rejimi kapsamında olmakla birlikte, devletin verdiği kimlik kartına sahip olmadıkları için AFAD'ın hizmet ve yardımlarından faydalanamamaktadır. Şehirlerdeki sığınmacıların yerel ve uluslararası STK'ların yardımlarına erişimleri ise sınırlıdır. Diğer bir sorun ise Suriyelilerin çalışma izni alabildiğine dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Suriyeliler, tekstil sektöründe, inşaatlarda ve mevsimlik işçi olarak düşük ücretlere ve sigortasız çalışmaya devam etmektedir.

DİSK Gaziantep bölge temsilcisi Suriyeli mültecilerin ayda 150-200 dolara kayıt dışı işçi olarak çalıştırıldıklarını söylemektedir. Suriyeliler, gayri-resmî/kayıt dışı ekonomide iş buldukları için suiistimal ve istismara karşı savunmasız kalmaktadırlar. Çok azı ailelerinin geçimini sağlamak için yeterli para kazanabilmekte ve yine çok azı düzenli bir gelire sahip durumdadır. Birikimleri giderek azaldığı gibi, kamp dışında yaşayan Suriyeli mülteciler düzenli devlet yardımı alamamakta ve yasal olarak çalışamamaktadırlar. Suriyeli çocuklar, kendilerine daha az ücret ödeneceği bilindiğinden daha kolay iş bulabilmektedir. Böylece Suriyeli mülteciler hem vahşi bir emek sömürüsüne maruz kalmakta, hem de işsizliğin yüksek olduğu ülkemizde

Türkiyeli vatandaşların iş piyasasını daha da daralttıkları ve maaşların düşmesine sebep oldukları için tepkilerin odağı haline gelmektedirler. Ayrıca Suriyeli mültecilerin çoğu, söylediğimiz nedenlerden dolayı açlık sınırında yaşadıklarından, yaşamlarını sürdürebilmek için dilencilik yapmakta, suça yönelmekte ve suç oranlarının artışa geçtiği gözlenmektedir.

Sınır illerinde Suriyeli kadın sığınmacıların zorla evlendirildiğine ya da büyük şehirlere kaçırılıp seks işçisi olarak kullanıldığına dair haberler yaygınlaşmıştır. İngiliz Economist dergisi Türkiye'deki Suriyeli kadın ve çocukların cinsel istismara uğrayıp, fuhuşa sürüklendiğini iddia etmektedir. Economist haberinde, çatışma ortamlarında cinsel suçların engellenmesi ve araştırılması konusunda Londra'da yapılan konferansa katılan Suriyeli kadın hakları savunucusu Rajaa Altalli'nin, mülteci kadınların ve kız çocuklarının fuhuşa zorlanmasıyla ilgili şikâyetlerin hızla arttığını aktardığını söylemektedir. Türkiye'deki Suriyeli göçmen sayısının yılsonunda 1,4 milyona ulaşacağına dikkat çekilen haberde, bu göçmenlerin yüzde 75'inin kadın ve çocuklardan oluştuğu ve yarısının 18 yaşının altında olduğu belirtilmektedir.

İstanbul'da kamp dışında yaşayan mülteciler üzerine hazırlanan birkaç rapor dışında, şehir merkezlerinde yaşayan mültecilerin hayat şartlarını inceleyen kapsamlı ve kamuoyuna açık pek fazla yayın bulunmamakta, şu anda var olan raporlarda olan rakamlar ve istatistiki bilgiler gerçekleri yansıtmamaktadır. Kampların hala kapalı kutu olması ve AKP hükümetinin kendilerinin ifadesi ile 2 milyar dolar, BM verilerine göre 3,5 milyar dolar harcamasına rağmen BM'nin desteğini tamamen reddedip kendi bildiğini okuyan bir tavır takınması da sorunların kaynağından biridir. Bahsettiğimiz gibi Türkiye'nin bir an evvel BM Mülteciler Sözleşmesindeki çekincelerini kaldırması ve BM ile koordineli bir biçimde Suriyeli mültecilerin, çatışmaların bitmesinin ardından ülkelerine dönebilmelerini sağlayacak politikaları uygulamaya koyması gerekmektedir. Özellikle okul dönemindeki mültecilerin Suriye'ye döndüklerinde eğitimlerinden geri kalmamasını sağlayacak önlemlerin alınması acildir. Buradaki strateji gelen Suriyeli

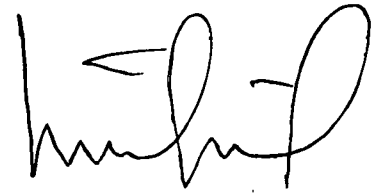

misafirlerimizin Türkiye'ye kalıcı olarak yerleşmeleri ve topluma entegrasyonlarının sağlanması değil, Suriye ve Orta Doğu'daki çatışmaların önüne geçecek bir dış politika ile bölgeye barış ve huzur getirmek, ülkemizdeki misafirlerinden kendi yurtlarına sağlıklı, eğitimlerini aksatmamış bir biçimde dönmelerini sağlamaktır. Tabii ki, geri dönmeye zorlama bir seçenek değildir ama Suriyeli mültecilerin kendi yurtlarında, akrabalarıyla daha refah içinde ve mutlu bir yaşam sürme seçeneği yaratılmalıdır.

Yukarıda belirtilen nedenlerden dolayı; kamp dışında yaşayan Suriyeli mültecilerin barınma, istihdam, sosyal güvenlik, eğitim, sağlık ve benzeri sorunlarının giderilebilmesi, toplumda yaşanan gerginliklerin kaynağının bulunabilmesi, 1,5 milyona yakın mültecinin ülkenin toplumsal yaşamına ve ekonomisine zararlarının tespit edilebilmesi ve bu konudaki istatistiklerin sağlıklı bir şekilde tutulabilmesi için Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.22/7/2014

Mahmut Talat
P+ ~~Amir~~

Haydar Akar
Kocaeli Mu.

Prof. Dr. Hürşit Güneş

Kocaeli Milletvekili

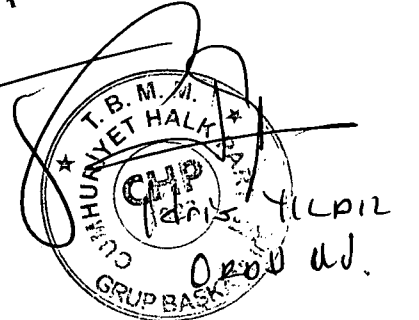

Ümit Özgümis
Adana Mu.

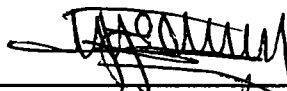
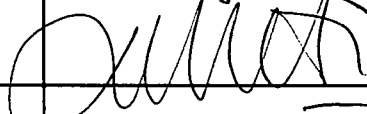
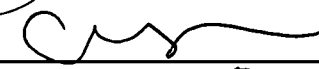
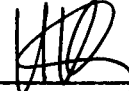
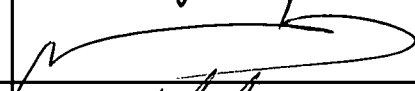
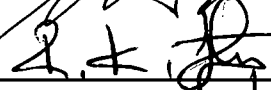
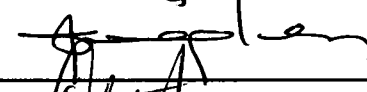
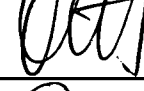
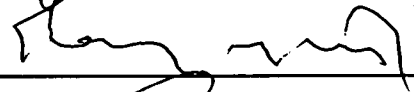
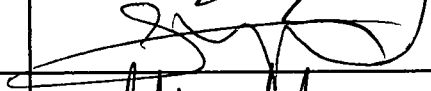
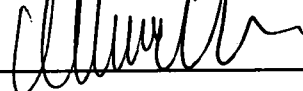
İhsan ÖZKES
İstanbul Mu

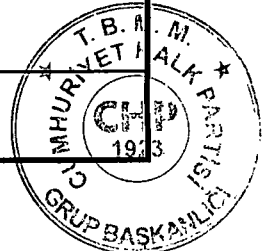
Tunhan Teyze
Bursa Mu

~~Ali ŞAKİBAŞ~~
Eskişehir Mu.

1457... Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi

Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	İmza
İhsan Kalkavan	Samsun	
Namık Hancıoğlu	Balıkesir	
Canlı Yüceer	Trabzon	
Dr. Mehmet Özcan	İstanbul	
Ayşe Nedret Aksoy	Balıkesir	
Haluk Eyişoğlu	İst.	
B. Kerem Özkan	Burdur	
Mehmet Hilal Kaplan	Kocaeli	
Kadir Gökhan Güler	İST.	
Sezgin ANRIKULU	İst	
Ömer Düzgün	Bahçe	
KEMAL BULUNCI	Bursa	
Osman DİNÇER	İst.	
Zahide Öner	Mansur	
Mehmet SAKI	İstanbul	

ÖZET

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) yetkilileri 2014 sonuna kadar dünya genelindeki Suriyeli mülteci sayısının 4 milyon 100 bin'i, Türkiye'dekilerin ise 1,5 milyonu bulacağını ifade etmektedir. Birleşmiş Milletler Enformasyon Merkezi verilerine göre, 2 Temmuz 2014 itibariyle yakın coğrafyadaki Suriyeli mültecilerin yüzde 28'i Türkiye'de ikame etmektedir.

Türkiye; 10 ilde yaklaşık 220.000 Suriyeliye ev sahipliği yapan 22 kamp kurmuş durumdadır. Kamplar dışında yaşayan 1 milyondan fazla Suriyeli mültecinin sadece 515.000'i kayıt altına alınabilmiştir, yani kayıtsız bir biçimde ülkemiz içinde yaşayan yaklaşık yarım milyon mülteci mevcut. Yine BM verilerine göre, Türkiye'nin Suriyeli mülteciler için bugüne kadar harcadığı para miktarı 3,5 milyar dolara ulaşmıştır.

Suriyeli mülteciler; ayda 150-200 dolara kayıt dışı işçi olarak çalıştırılmakta hem vahşi bir emek sömürüsüne maruz kalmakta, hem de işsizliğin yüksek olduğu ülkemizde iş piyasasını daha da daralttıkları ve maaşların düşmesine sebep oldukları için tepkilerin odağı haline gelmektedirler. Ayrıca Suriyeli mültecilerin çoğu -açlık sınırında yaşadıklarından- yaşamlarını sürdürebilmek için dilencilik yapmakta, suça yönelmekte, kadınlar çocuk yaşta evlendirilmekte ya da seks işçisi olarak kullanılmaktadır.

Türkiye'nin bir an evvel BM Mülteciler Sözleşmesindeki çekincelerini kaldırması ve çatışmaların bitmesinin ardından BM ile koordineli bir biçimde Suriyeli misafirlerimizin yurtlarına sağlıklı, eğitimlerini aksatmamış bir biçimde dönmelerini sağlayacak politikaları uygulamaya koyması gerekmektedir.

Saydığımız bütün bu olumsuzluklara rağmen Suriyeli mültecileri inceleyen sağlıklı, kapsamlı ve güncel resmi rapor bulunmamaktadır. Bu yüzden; kamp dışında yaşayan Suriyeli mültecilerin barınma, istihdam, sosyal güvenlik, eğitim, sağlık ve benzeri sorunlarının giderilebilmesi, toplumda yaşanan gerginliklerin kaynağının bulunabilmesi, 1,5 milyona yakın mültecinin ülkenin toplumsal yaşamına ve ekonomisine zararlarının tespit edilebilmesi ve bu konudaki istatistiklerin sağlıklı bir şekilde tutulabilmesi için Meclis Araştırması açılmasını önermekteyiz.

